

7. SINIF SOSYAL BİLGİLER

DEFİTER NOTLARI

KÜLTÜR VE MİRAS

ONUR AKMEŞE

7. SINIF

KAZANIMLAR

1. İletişimi etkileyen tutum ve davranışları analiz ederek kendi tutum ve davranışlarını sorgular.
2. Bireysel ve toplumsal ilişkilerde olumlu iletişim yollarını kullanır.
3. Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışır.
4. İletişim araçlarından yararlanırken haklarını kullanır ve sorumluluklarını yerine getirir.

2

Kayıların Anadolu'ya Gelişi

- 11. yüzyıldan itibaren Orta Asya'da (Türkistan) yaşayan Türk boyları Büyük Selçuklu Devleti'nin yönlendirmesiyle Anadolu'ya göç etmeye başladılar.
- 1071'de Büyük Selçuklu Devleti'nin Malazgirt Savaşı'nda Bizans İmparatorluğu'nu mağlup etmesiyle Anadolu, Türklerin güvenle yerleşebilecekleri bir yurt hâline geldi.
- Anadolu'ya göç eden Türk boylarından biri de Kayılardı.
- Kayılar, Oğuz Türklerinin 24 boyundan biridir.
- Osmanlı Devleti'ni kuracak olan aile bu boya mensuptu.
- Kayı, kuvvetli, sağlam anlamına gelmektedir

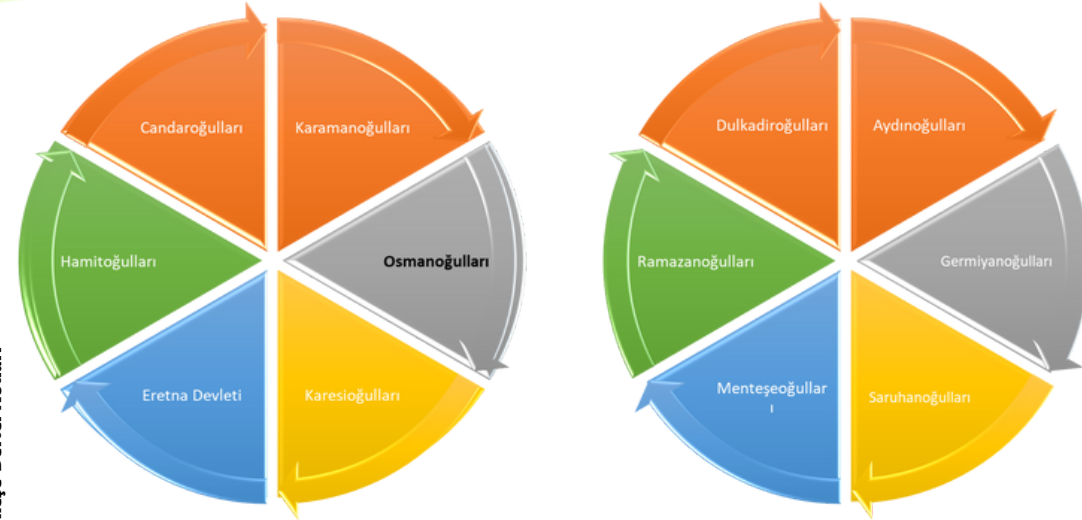
Kösedağ Savaşı

2. Türk Beylikleri Dönemi

- 1243 yılında Moğollar ile yapılan Kösedağ Savaşı'yla Anadolu Selçuklu Devleti yıkılış sürecine girdi.
- Uç bölgelerine yerleşen Uç Beyleri kendi beyliklerini kurdu ve böylelikle Anadolu da 2. Türk Beylikleri dönemi başladı.
- Osmanlı Beyliği de bu dönemde kuruldu.

2. Türk Beylikleri

Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu

- Kayılar, Türkiye Selçuklu Devleti tarafından Ankara'nın Karacadağ yöresine yerleştirildi.
- Daha sonra Bizans İmparatorluğu sınırında yer alan ve günümüzde Bilecik ve Kütahya illeri içindeki Söğüt ve Domaniç kendilerine yurt olarak verildi.
- Bu dönemde Kayıların başında Ertuğrul Gazi bulunuyordu.
- Ertuğrul Bey'in 1281'de vefat etmesiyle Kayıların başına yiğitlik ve cesaretiyle tanınan küçük oğlu Osman Bey geçti.
- Osman Gazi de 1299'da bağımsızlığını ilan ederek Osmanlı Beyliği'ni kurdu.
- Bazı tarihçiler devletin kuruluşunu 1302 kabul etmektedir.

Kazanım: Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklar.

Osmanlı Devleti'nin Kısa Sürede Büyüme Nedenleri

Coğrafi konumun genişlemeye uygun olması

Yetenekli padişahların iş başına gelmesi

Merkeziyetçi devlet anlayışının benimsenmesi

Adaletli bir yönetimin uygulanması

Bizans'ın ve Balkanların karışıklık içinde olması

Batı yönündeki ilerleme politikası

Gaza anlayışı ile hareket edilmesi

Türkmen göçleriyle nüfusunun ve askerî gücünün artması

Diğer beyliklerle ilk başta mücadele etmemesi

Türkmenlerin desteğinin alınması

Planlı iskân politikasının uygulanması

Ahilerin desteğinin alınması

Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu

Kuruluş Dönemi 1299-1453

Yükselme Dönemi 1453-1579

Duraklama Dönemi 1579-1699

Gerileme Dönemi 1699-1792

Dağılma Dönemi 1792-1922

Dönemlere ayrılmasının nedeni Osmanlı tarihini daha kolay inceleyebilmektir.

Kuruluş Dönemi

Kuruluş Dönemi Padişahları

Osman Bey

Orhan Bey

I. Murat

I. Beyazıt (Yıldırım)

I. Mehmet (Çelebi)

II. Murat

Osman Bey Dönemi

Söğüt'te 1299 yılında bağımsızlığını ilan etti.

Bilecik'i alarak merkez yaptı.

Bizans ile ilk savaş olan Koyunhisar Savaşı'nı kazandı

1302 yılında yapılan Koyunhisar Savaşı ilk Osmanlı-Bizans savaşıdır.

Not: Bu dönemde Bursa kuşatılmış fakat alınamadan Osman Bey vefat etmiştir.

Kazanım: Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklar.

Orhan Bey Dönemi

1326 yılında tahta geçmiştir.

İlk iş olarak 1326 yılında Bursa alınmış başkent yapılmıştır.

1329 yılında Bizans Maltepe(Palekanon) Savaşı yapılmış ve Bizans yenilgiye uğratılmıştır.

İznik ve İzmit alındı.

Karesioğulları beyliği Osmanlı'ya bağlandı.

Osmanlı'ya katılan ilk beyliktir.

Denizci bir beylik olan Karesioğulları Osmanlı Donanmasının temellerini oluşturmuştur.

Çimpe Kalesi alınarak ilk kez Rumeli'ye geçiş sağlandı

Çimpe kalesi yeni fetihler için bir üs olarak kullanılmıştır.

Türkmenler yeni fethedilen topraklara yerleştirilerek ilk kez **İskan Politikası** gerçekleştirildi.

İlk kez gümüş Osmanlı parası basıldı.

Yaya ve Müsellem adı verilen ilk düzenli ordu kuruldu.

İlk Divan teşkilatı kuruldu.

İlk Osmanlı Medresesi açıldı.

1362 yılında yerine oğlu 1.Murat geçti.

UNUTMA

Bu dönemde ilk kez Rumeli'ye geçiş sağlandı.

I. Murat Dönemi

1362 yılında devletin başına geçti.

Sazlıdere Savaşı ile Edirne alındı ve devletin başkenti yapıldı.

1364 yılında Haçlılar ile Sırpsındığı Savaşı yapıldı ve haçlılar mağlup edildi.

Bu savaş haçlılar ile yapılan ilk savaştır.

Germiyanogulları çeyiz yolu ile Osmanlıya bağlandı.

1371 yılında Çirmen Savaşı yapıldı.

1389 yılında 1.Kosova Savaşı yapıldı ve haçlılar bir kez daha mağlup edildi.

1.Murat savaştan sonra savaş meydanını gezerken şehit edildi.

Savaş alanında şehit olan tek Osmanlı padişahıdır.

İlk defa Sultan unvanını kullandı.

Yeniçeri Ocağı açıldı.

Devşirme Sistemi uygulandı.

İlk defa Tımar Sistemi uygulandı.

Kazanım: Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklar.

I. Beyazıt Dönemi
(Yıldırım Beyazıt)

İstanbul'u kuşatan ilk Osmanlı padişahıdır

İstanbul kuşatması için Anadolu hisarını yaptırmıştır.

Haçlılar ile Niğbolu Savaşı yapılmış ve Osmanlı savaşı kazanmıştır.

1402 yılında Timur ile Ankara Savaşı yapılmış yapılan bu savaşı Osmanlı devleti kaybetmiştir.

Ankara Savaşı
Fetret Devri

- Timur ile Yıldırım Bayezid arasında 1402 yılında yapılan Ankara Savaşı'nı Yıldırım Bayezid kaybetti. Osmanlı Devleti, 1402-1413 yılları arasında 11 yıl süren Fetret Devri'ne girdi.
- Bu dönemde Yıldırım Bayezid'in oğulları arasında taht kavgaları yaşandı. Bu süre içinde Osmanlı tahtı boş kaldı.
- Timur Ankara Savaşı'nı kazandıktan sonra beyliklere tekrar bağımsızlıklarını verdi. Anadolu'da beylikler yeniden kuruldu.
- Anadolu'nun siyasi birliği bozuldu.
- Balkanlardaki fetih hareketleri de durdu.
- 1. Mehmet (Çelebi) bu devri sona erdirdi.

I. Mehmet Dönemi
(Çelebi Mehmet)

Fetret Devrine son vererek bozulan düzeni sağladı.

Devletin ikinci kurucusu kabul edilir.

Venedik ile ilk deniz savaşı yapıldı.

Kaybedilen toprakların bir kısmını geri aldı.

II. Murat Dönemi

İstanbul kuşatıldı fakat alınamadı.

Anadolu Türk beylikleri ile mücadele edildi.

1444 yılında Macarlar ile Edirne-Segedin Anlaşması imzalandı.

Bu anlaşmadan sonra tahtı oğlu 2. Mehmet'e bıraktı.

Yeni padişahın yaşının küçük ve tecrübesiz olmasından dolayı tahta tekrar geçti.

1444 yılında Varna Savaşı'nda Haçlıları yendi.

1448 yılında 2. Kosova Savaşı yapıldı Haçlıları tekrar mağlup etti

Bu savaş ile Türklerin balkanlardan atılamayacağı kesinleşti.

İskan Politikası

İskânın kelime anlamı **"yerleştirmek"**tir. Osmanlı Devleti, **Rumeli**'yi fethettikten sonra buraların Türkleşip Müslümanlaşması için Anadolu'daki **Türk ailelerini buraya yerleştirmiştir.**

Osmanlı Devleti'nin bu uygulamasına İskân Politikası denir. İskân Politikası, Osmanlı Devleti'nin kısa sürede büyümesini ve bir cihan devleti olmasını sağlayan sebeplerden biridir.

Osmanlı Devleti'nin uyguladığı bu politika ile hem iskân edilen yerler Türkleşip İslamlaşıyor hem de o yörelerin güvenliği sağlanıyordu.

Gaza ve Cihat Anlayışı

İslamiyet'i yaymak ya da korumak amacıyla fetihlerin ve savaşların yapılmasıdır.

Bu anlayışa göre yapılan savaşlar **MÜSLÜMAN** olmayan devletlere karşı yapılır.

Osmanlı'nın Bizans ve Haçlılar ile yaptığı mücadeleler bu duruma örnektir.

İstimalet Politikası

Osmanlı Devleti'nin fethettiği topraklarda uyguladığı politikalardan biridir. İstimalet politikası diğer bir deyişle hoşgörü politikası anlamına gelmektedir. İstimalet politikasını yeni fethettiği topraklarda uygulamaya koyan Osmanlı Devleti, bölge halkının her türlü inanış ve yaşayış biçimlerine saygılı ve hoşgörülü davranmıştır.

Osmanlı Devleti hoşgörülü tutumuyla bölge halkını kazanmayı başarmış ve fethettiği topraklarda uzun yıllar hakimiyet kurabilmiştir.

Halkın örf ve adetlerine, dinine ve yaşayış biçimine saygı gösterilmiştir.

Millet Sistemi

Osmanlı Devleti'nin 600 yılı aşkın bir süre ayakta kalabilmesinin sebeplerinden biri de millet sistemidir. Osmanlı Devleti'nde din ve inancı aynı olan gruplar bir millet kabul edilmekteydi. Örneğin Sırplar, Rumlar, Bulgarlar aynı mezhepten yani Hristiyanlığın Ortodoks mezhebinden oldukları için bir millet kabul edilmişlerdir.

Osmanlı Devleti ele geçirdikleri yerlerde halkın inançlarına asla dokunmaz, onlara din hürriyeti sağlardı.

- İslam hukukuna göre insanlar, Müslüman ve gayrimüslim olarak ikiye ayrılmıştı. Devletin topraklarında yaşayan insanlar ister Müslüman ister gayrimüslim olsun Osmanlı Devleti'nin vatandaşı sayılırdı. Osmanlı Devleti, Müslümanlara verdiği birçok hakkı gayrimüslimlere de vermişti.
- Gayrimüslimlere aile, miras gibi konularda kendi inançlarına göre özel hukuk kuralları uygulanırdı.

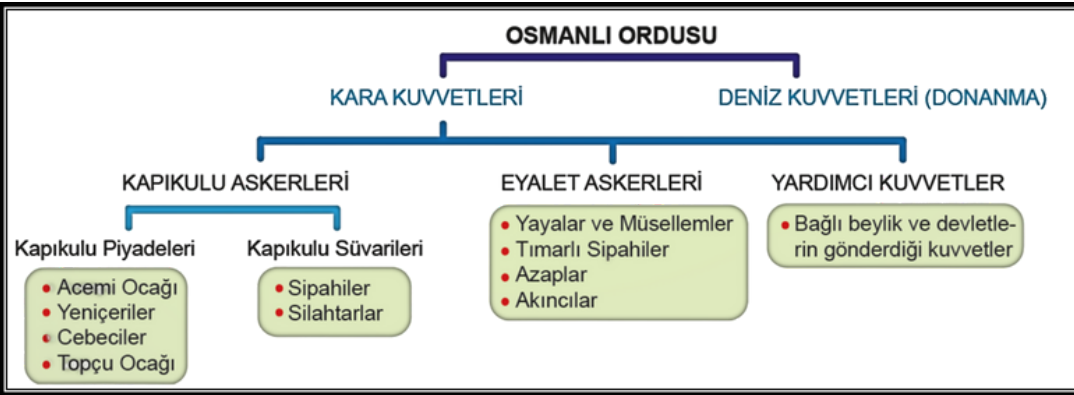
Kazanım: Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklar.

OSMANLI ORDUSU

Osmanlı ordusunun gelişmesi ile devletin büyümesi arasında doğru bir orantı vardır.

Yapılan fetih hareketleri ile sınırların büyümesi düzenli bir ordu ihtiyacını doğurmuştur. Bu sebeple Orhan Gazi zamanında yaya ve müsellemlerden (atlılardan) oluşan ilk düzenli ordu kurulmuştur.

Osmanlı Devleti'nin gerek hızla büyümesinde gerekse üç kıtada hüküm sürmesindeki etkenlerden biri de ordu sistemiydi.

Kara Kuvvetleri

Kapıkulu Askerleri

- Ordunun başkentte bulunan kısmıdır.
- Kapıkulu askerleri devşirme usulüne göre alınmaktadır.
- Osmanlı Devleti, sınırları genişlediği için büyük bir orduya ihtiyaç duymuştur. Bu nedenle devşirme sistemini uygulamıştır.

Kapıkulu Askerleri

Kapıkulu Piyadeleri

- Acemi Ocağı:** Kapıkulu ocaklarına asker yetiştiren okuldur.
- Yeniçeri Ocağı:** Çok iyi silah kullanan ve savaş alanında padişaha hizmet eden yeniçeriler bu okulda yetiştirilir. Yeniçerilerin başkentte huzuru sağlamak, yangınlara müdahale etmek gibi görevleri de vardır.
- Cebeci Ocağı:** Ordunun silahlarını temin etmek, bu silahların bakım ve tamirini yapmakla görevli askerlerin bulunduğu okuldur.
- Topçu Ocağı:** Orduya ait topların yapımı, bakımı ve tamiri ile görevli okuldur.

Kapıkulu Süvarileri

- Sipahiler:** Seferde sultanın çadırını silahtarlar ile nöbetleşe koruyan askerlerdir.
- Silahtarlar:** Devlet büyüklerinin silahlarına bakan ve onları koruyan görevlilerdir.

Devşirme Sistemi

Osmanlı Devletinde, asker ve yönetici olarak görev yapmak üzere **Hristiyan** ahali arasından erkek çocuklarının seçilmesi ve yetiştirilmesidir. Bu uygulama Yeniçeri Ocağı ve diğer Kapıkulu ocaklarının insan kaynağını karşılamaktaydı.

Hristiyan ailelerin çocukları arasından seçilerek alınan çocuklar, Anadolu'da bir Türk ailenin yanına verilir, Müslüman gibi yetiştirilirlerdi. Daha sonra İstanbul'a gelen bu çocuklar askeri ocaklara alınırlardı.

Zeki ve yetenekli olanlar ise devlet hizmetinde görev almaları için saraya alınırlardı.

Kazanım: Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklar.

Eyalet Askerleri

Kara Kuvvetleri

Eyalet Askerleri

Yaya ve

Müsellemler: Orhan Gazi zamanında piyade (yaya) ve süvari (atlı) birlikleri kurulmuştur.

Tımarlı Sipahiler: Osmanlı Devleti'ne bağlı eyaletlerde tımar sahiplerinin besledikleri atlı askerlerdir.

Azaplar: Bekâr Türk erkeklerinden oluşur. Savaşta ilk hücumu geçerler.

Akıncılar: Türklerden meydana gelir. Düşman topraklarına akınlar yaparak araziye keşfederler.

Tımar Sistemi

Tımar sistemi ile devlet bazı memurlarına ve askerlerine maaş vermez bunun yerine bazı toprakların gelirlerini hizmetlerine karşılık olarak bu görevlilere verirdi. Tımar Sistemi, askeri bir sistem olmasının yanı sıra aynı zamanda idari bir sistemdir

Bu sistemde köylüler devlete vermeleri gereken vergiyi tımar sahibine verirdi. Tımar sahipleri de bu vergilerle arazinin vergi gelirine göre belirli sayıda atlı asker yetiştirirlerdi.

Bu askerlere Tımarlı Sipahi denir.

Bu askerlere cebelü de denirdi.

Deniz Kuvvetleri

Donanma

Orhan Gazi zamanında Karesioğulları Beyliği'nin Osmanlı topraklarına katılmasıyla Osmanlı Devleti'nin ilk donanması kurulmuştur. İlk tersane ise I. Bayezid zamanında yapılmıştır.

Osmanlı donanması hafif ve manevra gücü fazla olan kadir-galardan oluşurdu. Donanmanın başında bulunan komutana **kap-tan-ı deryâ** denirdi.

- Osmanlı Devleti'nde deniz askerlerine Levent denirdi.

Osmanlı Toplum Yapısı

Yönetimde yer alanların bir kısmı Dîvân-ı Hümâyûn üyesiydi.

Osmanlı Devleti'nde toplum, **yönetenler ve yönetilenler** olmak üzere ikiye ayrılmaktaydı. Yönetenler **seyfiye, ilmiye ve kalemiye** olmak üzere üç sınıfa ayrılırdı.

Osmanlı Devleti'nde toplum **dini, dili, ırkı** bakımından **farklı** insanlardan meydana gelmekteydi. Bu duruma rağmen Osmanlı Devleti'nde uygulanan **adaletli yönetim** sayesinde insanlar mutlu ve barış içinde yaşamaktaydılar.

Kazanım: Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklar.

Osmanlı Toplum Yapısı

Yönetilenlere ise **reaya** adı verilirdi.

Yönetilenler, günlük yaşamlarında sosyal sınıf farkı olmadan birlik ve beraberlik içinde yaşarlardı.

Günümüzdeki bakanlar kuruluna benzeyen Dîvân-ı Hümâyûn, Osmanlı Devleti'nde önemli **devlet işlerinin** görüşülüp karara bağlandığı yerd.

Dîvân-ı Hümâyûn Üyeleri

BEN SADRAZAM

- Padişahın mutlak vekiliyim.
- Padişah'tan sonra en yetkili devlet adamıyım.
- Seyfiye sınıfındanım.

BEN VEZİR

- Sadrazamın verdiği görevleri yerine getiririm.
- Sadrazamdan sonraki en yetkili kişiyim.
- Tek vezir ben değilim. Dîvân-ı Hümâyûn'da birden fazla vezir bulunur.
- Seyfiye sınıfındanım.

BEN KAZASKER

- Eğitim ve adaletten sorumluyum.
- Müderris ve kadıların atamalarını yaparım.
- İlmiye sınıfındanım.

BEN DEFTERDAR

- Mali (ekonomik) işlerden sorumluyum.
- Kalemîye sınıfındanım.

Ben Reissülküttap

- Eskiden Nişancıya bağlıydım.
- Dış işlerinden sorumluyum.
- Yabancı devletlerle olan ilişkileri yürütürüm.

BEN NİŞANCI

- Dîvân-ı Hümâyûn'da alınan kararların yazışmalarını yürüten görevliyim.
- Padişahın ferman ve beratlarına "padişahın tuğra-sını" çekerim.
- Kalemîye sınıfındanım.

BEN ŞEYHÜLİSLAM

- Divan toplantılarında alınan kararların dine uygun olup olmadığına karar veririm
- Aldığım kararlara "fetva" denilmektedir.

BEN KAPTAN-I DERYA

- Donanma komutanıyım
- Kanuni zamanında divanın asıl üyesi oldum.

A) YÖNETENLER

SEYFİYE

Yönetim-Askeriye

Yönetimde ve askeriye de yer alan kesimdir. Tımarlı sipahiler, kapıkulu askerleri ve deniz askerleri seyfiye üyelerinden bazılarıdır.

İLMİYE

Din, Adalet ve Eğitim-Öğretim

Medreselerde eğitim almış âlimler sınıfıdır. Şeyhülislâm, kadı ve medrese öğrencileri ilmiye üyelerinden bazılarıdır.

KALEMİYE

Bürokrasi

Devlet dairesinde çalışan memurların genel adıdır. Tarihçiler ve Osmanlı idaresine dair eser yazarlar, kalemîye üyelerinden bazılarıdır.

B) YÖNETİLENLER

Dini Açıdan

- **Müslüman:** Osmanlı Devleti'nin ana unsurudur.
- **Gayrimüslim:** Osmanlı Devleti'nde müslüman olmayan unsurdur.

Yaşayış Biçimi Açısından

- **Köylüler:** Halkın büyük bir kısmı köylerde yaşarlardı.
- **Şehirli:** Nüfusun az bir kısmı şehirlerde yaşar.
- **Göçebeler:** Hayvancılıkla uğraşır, şehirlerin et, süt, tereyağı ihtiyaçlarını karşılarlar.

Mesleki Açıdan

- **Tüccarlar:** Üretim için gerekli olan malzemeleri temin ederler.
- **Esnaflar:** Hammaddelerden hem üretim yapar hem de bu ürünleri satarlar.

Yönetilenler (Reaya)

Biz konargöçeriz. Türkmen ya da yörük olarak da nitelendiriliriz. Yazın yaylalarda, kışın **kışlak** denilen alçak düzlüklerde yaşarız. Hayvancılıkla uğraşırız. Yetiştirdiğimiz hayvanların kıldan çadırlar, yününden de elbiseler yaparız.

Osmanlı Devleti çok uluslu bir devlettir.

Yönetilenler (Reaya)

Ben Müslümanım. Osmanlı toplumunun çoğunluğunu oluşturan kesimde yer alırım.

Ben gayrimüslimim. Müslüman reayadan farklı olarak **cizye** adı verilen vergiyi ödemek zorundayım.

Ben esnafım. Hem üretim yaparım hem de yaptığım ürünleri satarım.

Bunun yanında dokumacılık, dericilik ve madencilik de oldukça gelişmişti.

Yönetilenler (Reaya)

Bu sistem sayesinde üretimde süreklilik olur, yetiştirilen askerler ile de bölgenin güvenliği sağlanırdı. Şehir ve kasabalarda ise küçük imalathaneler bulunurdu. Sabunhaneler, ayakkabı imalathaneleri, silah imalathaneleri gibi. Baharatçılar, nalbantlar, yorgancılar da üretim yapan zanaatkarların başlıcalarıydı.

Osmanlı ekonomisinin temeli **tarım ve hayvancılığa** dayanmaktaydı. Ekilebilir arazilerin önemli bölümü **devlete** aitti. Gerek devlete ait gerekse kişilere ait arazilerde tarım yapan halk, devlete vergi verirdi. Osmanlı toplumunda **tımar sistemi** de önemli bir yere sahipti.

Kazanım: Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklar.

Ekstra Notlar

Bu konudan soru çıktı mı?

2012-2022 yılları arasında bu konudan toplam **26 SORU** çıkmıştır.

Tekrar ve Etkinlikler

Bu konuyu 2. Ünite 1 numaralı slayttan tekrar edip, slayt sonundaki etkinlikleri çözünüz. Öğretmeniniz Whatsap üzerinden gönderebilir.

Yeni Nesil Soru Çözümü

Bu konunun yeni nesil soruları için ZGA Yayınları Soru Bankası 7-14 sayfalarını çözünüz.

Çıkmış Sorular- Günün Kavramları

Bu konunun çıkmış sorularına ve günün kavramlarına www.akmeseonur.com sitesinden ulaşabilirsiniz.

Kazanım: Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder.

OSMANLI FETİH SİYASETİ

- Osmanlı Devleti'nin kurulması ve kısa zamanda büyümesinin önemli sebeplerinde birisi "gaza" anlayışına sahip olmasıdır. Osmanlı sultanları için gaza, dinî bir görevdi. Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda hâkim olan gaza ve cihat anlayışı sonraki dönemlerde de uygulandı.
- Osman Gazi ve sonraki tüm padişahlar gaza ve cihat anlayışı ile hareket ederek "gazi" unvanını kullandı.
- Osmanlı Devleti'nin gaza ve cihat anlayışı fetih politikasına yön verdi.
- Bu anlayışla fetih yönünü Bizans'a çeviren Osmanlı, Anadolu'daki beyliklerin desteğini aldı.

Bu durum Osmanlı'nın kısa sürede güç kazanmasını sağlamıştır.

Osmanlı fetihlerinin kalıcı olmasında
Abdalân-ı Rum (Dervişler),
Ahiyân-ı Rum (Ahiler),
Bacıyân-ı Rum (Kadınlar),
Gaziyân-ı Rum (Gaziler ve Alpler) adı verilen teşkilatların da büyük katkısı olmuştur.

Bu teşkilatlar hem fetihleri kolaylaştırmakta hem de ele geçirilen yerde kalıcı olunmasında etkiliydi.

Abdalan-ı Rum

- Fetihler sadece silah yoluyla gerçekleşmemiştir. Askerlerden önce fethedilecek bölgeye gidip insanların gönüllerini kazanmaya çalışan kişilerin de fetihlerde büyük rolü vardır. Bu gönüllü insanlara derviş manasına gelen abdâl veya Abdalân-ı Rum deniliyordu.
- Bu dervişlerin faaliyetleri Anadolu'da İslâmiyet'in yayılmasını sağladı. Şehir ve kasabalara yerleşen dervişler, toplumun bütün kesimleriyle yakın temas kurdu.

Ahiyan-ı Rum (Ahilik Teşkilatı)

- Ahilik, 13. yüzyılda Anadolu'da kurulmuş bir esnaf teşkilatıdır. Sözlük anlamı olarak "eli açık, kardeş, yiğit, delikanlı" gibi manalara gelir. Esnafın ticaret hayatını organize etmek üzere ortaya çıkmıştır.
- Ahilik; sosyal hayattaki, eğitim hayatındaki, askeri ve siyasi alandaki faaliyetleri ile günümüze kadar etkileri olan bir teşkilattır. Özellikle Osmanlı'nın kuruluşu dönemindeki siyasi etkisi önemlidir.
- Ahi teşkilatının kurucusu Ahi Evran'dır.

Gaziyan-ı Rum

- Gazi" unvanıyla anılan bu topluluğun esas görevi savaştırmaktır. Cihat ve gaza onlar için hem bir yaşam biçimi hem de topluluklarının geleceği adına olmazsa olmazdır. Vatan uğruna canını bile vermekten çekinmeyen gaza ve cihat ruhu ile hareket eden kahramanlardır.
- Din, vatan ve millet için hem canlarını hem de mallarını feda etmeye her daim hazırlardır. Bu grup, yalnızca Anadolu Selçuklu Devleti'nin çökmesi zamanında değil, daha ilk Anadolu fetihleri devrinde mevcut sosyal bir dayanışma müessesesiydi.

Bacıyan-ı Rum

- Osmanlı'nın büyümesinde "Bacıyân-ı Rum" denilen kadınların da büyük rolü vardır. Gerekliğinde vatan savunmasına katılan bu kadınlar kültürel, sanatsal, sosyal ve ekonomik alanlarda önemli katkılar sağlamışlardır.
- Fatma Bacı dünyada ilk örneklerden biri olan ve kadınlardan oluşan bu sivil toplum örgütünü kurmuştur. Kadınlardan oluşan bu birlik el sanatlarıyla ekonomiye katkı sağladığı gibi gerektiğinde vatan savunmasında da yer almıştır.
- Fatma Bacı, Ahi Evran'ın eşidir.

Yükselme Dönemi Padişahları

II. Mehmet
(Fatih)

II.
Beyazıt

I.
Selim
(Yavuz)

1. Süleyman
(Kanuni)

II. Selim

İstanbul'un Fethi

1453

İstanbul'un Fethi'nin Nedenleri

Bizans İmparatorluğu'nun Osmanlı şehzadelerini ve Anadolu beylerini Osmanlı aleyhine kışkırtması

İstanbul'un Hristiyanlığın Ortodoks mezhebinin merkezi konumunda olması

İstanbul'un kara ve deniz ticaret yolları üzerinde önemli konuma sahip olması

Bizans İmparatorluğu'nun Avrupa devletlerini Osmanlı Devleti'ne karşı kışkırtması

Osmanlı Devleti'nin Anadolu ve Rumeli toprakları arasındaki bağlantıyı sağlamak istemesi

Hiz. Muhammed'in "İstanbul elbette fetholunacaktır. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan, onu fetheden asker ne güzel askerdir." hadisi

Kazanım: Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder.

Aşağıdaki etkinliği yapınız.

İSTANBUL'UN FETHİNİN NEDENLERİ	Dini	Siyasi	Ekonomik
İstanbul'un önemli ticaret yolları üzerinde olması			
Bizans'ın Anadolu'daki Türk siyasi birliğini bozmak istemesi			
Bizans'ın Osmanlı Devleti'nin ilerleyişine engel olması			
Hazreti Muhammed'in (Sallallahü aleyhi ve sellem) hadisi			
Bizans'ın Osmanlı şehzadelerini kışkırtması			
Bizans'ın Osmanlı toprak bütünlüğünü bozması			
İstanbul'un Ortodoks mezhebinin merkezi olması			

Fetih İçin Yapılan Hazırlıklar

- Anadolu Hisarı'nın karşısına Rumeli Hisarı'nı yaptırdı.
- 400 parçalık bir donanma oluşturdu.
- Bizans'a Avrupa'dan yardım gelmesini engellemek için bazı Avrupa ülkeleri ile anlaşmalar yaptı.
- Şahi adı verilen büyük toplar döktürüldü.
- Surlara yaklaşmak için tekerlekli kuleler yapıldı.

Bizans'ın Savunma İçin Yaptığı Hazırlıklar

- Surları tamir etti.
- Avrupa'dan yardım istedi.
- Osmanlı donanmasını engellemek için Haliç'in girişini kalın zincirler ve eski gemiler ile kapattı.

- İstanbul'un Fethi hem Osmanlı Devleti'ni hem de Dünya devletlerini derinden etkilemiştir. Bu nedenle sonuçlarını 2 başlık altında incelemek gerekir.

İstanbul'un Fethi'nin
Türk Tarihi Açısından Sonuçları

Osmanlı Devleti toprak bütünlüğünü sağladı.

II. Mehmet "Fatih" unvanını aldı.

İstanbul'un fethi ile Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayan ticaret yolları ve İpek Yolu'nun Avrupa'ya açılan önemli bir limanı ele geçirildi.

Osmanlı Devleti için Kuruluş Dönemi sona erdi.

İstanbul, Osmanlı Devleti'nin başkenti oldu.

Yükselme Dönemi başladı.

İstanbul'un Fethi'nin
Dünya Tarihi Açısından Sonuçları

Bizans İmparatorluğu yıkıldı.

Ticaret yollarının Osmanlı Devleti'nin eline geçmesi coğrafi keşiflerin başlamasında etkili oldu.

Orta Çağ sona erdi ve Yeni Çağ başladı.

Kale ve surların top gülleleriyle yıkılacağı anlaşıldı. Bu durum Avrupa'da derebeylik rejiminin gücünü kaybetmesine neden oldu.

Osmanlı Devleti'nin İslam dünyasındaki saygınlığı arttı.

İstanbul'daki bilgin ve sanatçılar İtalya'ya giderek Rönesans Dönemi'nin başlamasına katkı sağladılar.

Aşağıdaki etkinliği yapınız.

İSTANBUL'UN FETHİNİN SONUÇLARI	Dinî	Siyasi	Ekonomik
Bizans İmparatorluğu yıkıldı.			
Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğü sağlandı.			
Avrupa'da coğrafi keşiflerin başlamasına neden oldu.			
Osmanlı Devleti'nin İslam dünyasındaki saygınlığı arttı.			
Avrupa'da derebeylik rejimi güç kaybetmeye başladı.			
İpek Yolu'nun Avrupa'ya açılan önemli bir limanı ele geçirildi.			
Osmanlı Devleti için Kuruluş Dönemi sona erdi, Yükselme Dönemi başladı.			

II. Beyazıt Dönemi

Fatih Sultan Mehmet öldükten sonra tahta geçti. Kardeşi Cem Sultan II. Bayezid'in hükümdarlığını kabul etmeyip isyan etti. Cem Sultan'ın isyanı ve Avrupa'ya sığınması fetih hareketlerinin durmasına sebep oldu.

II. Bayezid fetih hareketlerinden çok, fethedilen yerlerdeki hâkimiyeti sağlamlaştırmakla uğraştı. Osmanlı tersanelerini de güçlendirdi.

Kazanım: Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder.

Yavuz Sultan Selim Dönemi

- Diğer Osmanlı padişahlarından farklı olarak **fetih yönünü doğuya** çevirdi. İlk seferini İran'daki Safevi Devleti üzerine yaptı. 1514 yılında Safevilerle yapılan Çaldıran Savaşı'nı Osmanlı Devleti kazandı. Böylece Safevi tehlikesi bir süre için ortadan kalktı.
- Yavuz'un Çaldıran Savaşı öncesi Dulkadiroğlularından istediği yardım reddedilmişti. Yavuz, Çaldıran zaferinden sonra 1515 yılında Dulkadiroğlularını yendi ve bu beylik yıkıldı Turnadağ Savaşı sonunda Maraş, Mardin, Elbistan ve Diyarbakır Osmanlı topraklarına katıldı.
- **Turnadağ Savaşı ile Anadolu'daki siyasi birlik sağlanmış oldu.**
- Memlüklerin Şah İsmail ile ittifak yapması ve I. Selim'in Baharat yolunu ele geçirme isteği üzerine Osmanlı ordusu 1516'da Mısır seferine çıktı..
- Osmanlı Devleti 1516'da Mercidabık ve 1517'de Ridaniye Savaşı'nda Memlük ordusunu yendi. Böylece Mısır toprakları Osmanlı Devleti'ne katıldı.
- **Baharat yolunun önemli bir bölümü Türklerin eline geçti.**
- Hazreti Muhammed ve yakınlarının eşyalarından oluşan Kutsal Emanetler, İstanbul'a getirildi
- **Mısır Seferinden sonra Halifelik Osmanlı Devleti'ne geçti.**

Kanuni Sultan Süleyman Dönemi

- **Osmanlı Devleti'nde 46 yıl ile en uzun süre tahtta kalan padişaktır.**
- Adaleti ve yaptığı kanunlar sayesinde "Kanuni" unvanını almayı hak etti.
- Döneminde Osmanlı Devleti hem doğuda hem de batıda güçlü bir konuma geldi.
- Orta Avrupa'nın kilidi durumundaki Belgrat onun zamanında alındı.
- Mohaç Meydan Savaşı'nda Macarları yenerek Orta Avrupa'da Osmanlı hâkimiyetini pekiştirdi.
- Alman İmparatoru Şarken'e karşı Fransa Kralı I. Fransuva'yı destekleyerek Fransa'ya ayrıcalıklar (kapitülasyonlar) verdi.
- Viyana kuşatıldı ancak ağır kış şartlarının da etkisiyle sonuç alamadı.

- Doğuda İran'a karşı üç sefer düzenledi.
- Akdeniz'de hâkimiyeti sağlamak için önemli olan Rodos Adası alındı.
- Barbaros Hayreddin Paşa Preveze Deniz Savaşı'nda Haçlı donanmasını yenerek Akdeniz'de üstünlüğün Osmanlı Devleti'ne geçmesini sağladı.
- Ömrünün çoğu seferlerde geçti ve Zigetvar Seferi sırasında vefat etti.

Denizlerdeki Fetihler

- Orhan Bey zamanında Karesioğulları Beyliği'nin Osmanlı Devleti'ne bağlanması ile denizcilik faaliyetleri başlamıştır.
- Osmanlı Devleti ilk donanmaya Orhan Bey Dönemi'nde sahip olmuş, ilk tersane I. Beyazid tarafından Gelibolu'da yaptırılmıştır.
- Osmanlı Devleti Akdeniz ve Karadeniz hâkimiyeti için Venedik ve Cenevizlilerle mücadele etmiştir.
- Osmanlı Devleti ilk deniz savaşını Çelebi Mehmed Dönemi'nde Venedikliler ile yapmış, ancak başarılı olamamıştır.
- Fatih Sultan Mehmet İstanbul ve çevresinin güvenliğini sağlamak için öncelikle Karadeniz ve Ege Denizi'nde hâkimiyet kurmak istemiştir.
- Bu amaçla Ege Denizi'nde İmroz, Limni, Bozcaada, Midilli
- **Karadeniz'de Amasra, Sinop, Trabzon ve Kırım'ı fethetmiştir. Karadeniz böylece bir Türk gölü haline gelmiştir.**
- Osmanlı fetih politikası, denizlerde de önemli yer teşkil etmiştir. Avrupalıların Kızıl Sakal lakabını verdikleri Barbaros ile kardeşi Oruç Reis, Akdeniz'de korsanlık yaparak ün kazanmışlardı. Kanuni Sultan Süleyman, Cezayir'i fetheden Barbaros'u İstanbul'a çağırarak Osmanlı donanmasının başına getirdi.
- Barbaros Hayrettin Paşa'nın Osmanlı hizmetine girmesinden sonra Osmanlı Devleti karalarda olduğu gibi denizlerde de büyük bir güç hâline geldi.

Kazanım: Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder.

Preveze Deniz Zaferi

- Osmanlı Devleti'nin Akdeniz'de etkisinin artması orada ticareti elinde tutan ülkeleri rahatsız etti. Bu ülkeler Osmanlı Devleti'ne karşı Haçlı donanması oluşturdular.
- Bu donanmanın başına Andrea Doria (Andre Dorya) getirildi.
- Türk donanmasının başında da Barbaros Hayrettin Paşa vardı.
- İki donanma 1538'de Preveze'de karşı karşıya geldi. Osmanlı donanması Haçlı donanmasını bozguna uğrattı.
- Bu zaferin kazanılmasında Turan taktiğinin (hilâl taktiği) deniz savaşında da uygulanması etkili oldu.
- Preveze Deniz Savaşı'ndan sonra Akdeniz Türk egemenliği sağlandı.

NOT: Günümüzde Preveze Deniz Zaferi'nin yıl dönümü olan 28 Eylül her yıl Türk Denizcilik Günü olarak kutlanmaktadır.

Kıbrısın Fethi

- Osmanlı Devleti, Doğu Akdeniz'e egemen olmak, Anadolu, Mısır ve Suriye arasındaki deniz yolu ticaretinin güvenliğini sağlamak, Anadolu'nun güney kıyılarının güvenliğini sağlamak için Kıbrıs üzerine sefere çıktı. Osmanlı Devleti, 1571 yılında Kıbrıs'ı fethederek Osmanlı topraklarına kattı.
- Akdeniz'de önemli bir üs durumundaki Kıbrıs, Venediklilerin elinde bulunuyordu.

İnebahtı Deniz Savaşı

- Osmanlı Devleti, Kıbrıs'ı ele geçirince Haçlı donanması Kıbrıs'ın öcünü almak istedi. Osmanlı Donanması ile Haçlı donanması 1571'de İnebahtı'da karşılaştı.
- Haçlı donanması İnebahtı'da Osmanlı donanmasını yaktı.

Ekstra Notlar

Bu konudan soru çıktı mı?

2012-2022 yılları arasında bu konudan toplam **11 SORU** çıkmıştır.

Tekrar ve Etkinlikler

Bu konuyu 2. Ünite 2 numaralı slayttan tekrar edip, slayt sonundaki etkinlikleri çözünüz. Öğretmeniniz Whatsap üzerinden gönderebilir.

Yeni Nesil Soru Çözümü

Bu konunun yeni nesil soruları için ZGA Yayınları Soru Bankası 7-14 sayfalarını çözünüz.

Çıkmış Sorular- Günün Kavramları

Bu konunun çıkmış sorularına ve günün kavramlarına www.akmeseonur.com sitesinden ulaşabilirsiniz.

Avrupa'da Uyanış

15. Yüzyıldan itibaren Avrupa'nın gelişmesine neden olan bazı gelişmeler yaşanmıştır.

Avrupa'da Meydana Gelen Gelişmeler

Coğrafi Keşifler

Rönesans

Reform

Aydınlanma Çağı

Sanayi İnkılabı

Fransız İhtilali

- Osmanlı Devleti, 16. yüzyılda Asya, Avrupa ve Afrika'ya yayılmış topraklarıyla gücünün zirvesine ulaşmıştı. Siyasi ve askerî açıdan üstünlüğünü komşularına, Avrupa'ya kabul ettirmişti. İpek ve Baharat ticaret yollarının önemli bir bölümünü kontrol ediyordu.
- Osmanlı, mimari, bilim, sanat ve edebiyat gibi alanlarda dünyanın en önemli medeniyetlerinden biriydi. Buna karşılık Orta Çağ'da karanlık bir dönem yaşayan Avrupa, bilim, sanat ve ticaret gibi alanlarda Osmanlı Devleti'nin gerisinde kalmıştı.
- Ancak Avrupa 15. yüzyıldan itibaren önemli bir ilerleme sürecine girdi. Ekonomik olarak güçlenen Avrupa'da eğitim, bilim, sanat ve düşünce hayatında önemli gelişmeler yaşandı.
- Coğrafi keşifler ile başlayan ve Rönesans döneminde devam eden gelişmeler Osmanlı Devleti'ni de etkiledi. Avrupalı devletler karşısında 17. yüzyıldan itibaren üstünlüğünü kaybetmeye başladı.

Kazanım: Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrar.

Coğrafi Keşifler

- Avrupalıların XV ve XVI. yüzyıllarda yeni kıtalar ve ticaret yolları bulmasına coğrafi keşifler denilmektedir.
- Coğrafi keşiflerin dini, siyasi ve ekonomik olmak üzere farklı sebepleri bulunmaktadır.

Coğrafi Keşiflerin Nedenleri

İpek ve Baharat Müslümanların elinde olması.

Doğu'nun zenginliklerine ulaşma isteği.

Pusulanın kullanılmaya başlanması.

Cesur ve korkusuz gemicilerin yetişmesi.

Coğrafya bilgisindeki ilerlemeler.

Hristiyanlığın yayılmak istenmesi.

Okyanusa dayanıklı gemilerin yapılması. Bu gemilere Karavel adı verilirdi.

İstanbul'un fethi.

Kristof Colomb
(Kristof Kolomb)

Amerika kıtasına ulaştı ancak burayı Hint adaları zannetti (1492). Amerigo Vespucci (Ameriko Vespuçi) adlı denizci buranın yeni bir kıta olduğunu açıkladı (1507).

Amerigo Vespucci
(Ameriko Vespuçi)

Bartolomeu Dias
(Bartelmi Diyaz)

Afrika'nın güney ucuna ulaşarak Ümit Burnu'nu keşfetti (1487).

Vasco da Gama
(Vasko dö Gama)

Ümit Burnu'nu dolayarak Hindistan'a ulaşan ilk Avrupalı denizci oldu (1498).

Magellan
(Macellan)

1519'da başladığı dünya turu ölümünün ardından yardımcısı Del Kano tarafından tamamlandı (1522). Böylece Dünya'nın yuvarlak olduğu kanıtlandı.

Coğrafi Keşiflerin Sonuçları

1. Avrupa yeni ticaret yolları keşfetti.
2. Dünya'nın düz değil yuvarlak olduğu kanıtlandı.
3. Dünya'nın düz olduğunu iddia eden kiliseye duyulan güven azaldı.
4. Coğrafi keşifler sonucunda Amerika, Avustralya, Antarktika keşfedildi.
5. Osmanlı'nın elindeki ticaret yolları önemini kaybetti.
6. Hristiyanlık keşfedilen yerlerde yayıldı.
7. Keşfedilen yerlerdeki yer altı ve yer üstü kaynakları Avrupa'ya taşındı.
8. Afrika'nın yerli halkı köle olarak çalıştırılmak üzere Avrupa'ya ve Amerika'ya götürüldü
9. Sömürgecilik başladı. Bu durum Avrupa'nın zenginleşmesini sağladı.
10. Burjuva sınıfı ortaya çıktı.
11. Rönesans ve Reform gibi gelişmelere neden oldu.
12. Ticaretle uğraşan ve zenginleşen Avrupa kültür ve sanat hareketlerini destekledi.

Kazanım: Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrar.

Rönesans

- XVI. yüzyıl ortasında İtalya'da başlayıp sonra Batı Avrupa ülkelerine yayılan, **edebiyat, sanat ve bilim** alanındaki gelişmelerin yaşandığı döneme Rönesans adı verilir.
- **Kelime anlamı "yeniden doğuş"tur.**
- Coğrafi keşifler sonucu öğrenilen bilgilerin kilise ve din görevlilerine duyulan güveni sarsması özgür düşünce ortamını güçlendirdi.
- Gerçeğe akılla ulaşılabileceği düşüncesi gelişti, deney ve gözleme dayalı araştırmalar yaygınlaştı.
- Rönesans ile Avrupa'da farklı alanlarda birçok gelişme yaşandı.
- İnsana ve insan aklına önem veren **hümanizm** akımı ortaya çıktı.
- Avrupa'da edebiyat ve sanattan zevk alan yeni bir sınıf ortaya çıktı. **(Mesen Sınıfı)**
- Orta Çağ Avrupası'nda egemen olan **skolastik düşünce** yıkıldı, deney ve gözleme dayanan pozitif düşünce gelişti. Reform hareketlerinin doğmasını sağladı.
- Rönesans Dönemi'nde pek çok sanatçı, yazar ve bilim insanı yetişti: Da Vinci; ressam, heykeltıraş, mucit, müzisyen ve mimardı. Ünlü yazarlar Dante (Dante), Machiavelli (Makyavelli), Shakespeare (Şekspir), Montaigne (Monteyn), Cervantes (Servantes), mimaride Michelangelo (Mikelanji), ressam Dürer (Dürer), bilimde Copernicus (Kopernik) Rönesans'ı temsil ettiler.

Reform

- XVI. yüzyılda Avrupa'nın çeşitli ülkelerindeki Katolik Kilisesi'nde yapılan yenilik hareketine Reform adı verilir. Reform hareketleri ilk olarak Almanya'da başlayıp daha sonra tüm Avrupa'ya yayıldı.

Kazanım: Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrar.

Sanayi İnkılabı

- 18. yüzyılda ilk olarak İngiltere'de başlayan Sanayi İnkılabı daha sonra diğer Avrupa ülkelerine de yayıldı.
- Kas gücünün yerini makinalar aldı. Kol gücünden makine gücüne geçiş sağlandı.
- Buhar gücünün makinalarda kullanılması Sanayi İnkılabının başlamasında etkili olmuştur.

Sonuçları

1. Seri üretime geçildi.
2. Üretimde insanları yerini makinalar aldı.
3. İşçi sınıfı ortaya çıktı.
4. Köyden kente göçler başladı.
5. Hammadde ve Pazar ihtiyacı ortaya çıktı.
6. Sömürgeciliğin hızlanmasına sebep oldu.
7. Uluslararası ticaret ve kültürel etkileşim gelişti.
8. Mallar ucuzlamaya başladı.

Sanayi Devrimi'nin Osmanlı'ya Etkisi

- Avrupalı devletler fabrikalarda ucuz ve seri üretim gerçekleştirirken Osmanlı Devleti atölye gibi küçük işletmelerde üretim yapmaktaydı. Daha yüksek fiyata mal olan yerli ürünlerin Avrupalı ürünlerle rekabet gücü azaldı.
- Bu durum Osmanlı topraklarını Avrupalı devletler açısından ham madde temin edilecek bir kaynak ve aynı zamanda üretilen malların satılacağı bir pazar haline getirdi.

Sömürgecilik

- Sömürgecilik; bir devletin, kendi ülkesinin sınırları dışında başka devletlerin maddi ve manevi bütün kaynaklarını ele geçirmesi demektir. Avrupa, coğrafi keşifler sonunda yeni kıtalar ve ticaret yolları bularak sömürgecilik faaliyetlerine başladı.
- Sanayi Devrimi ile beraber sömürgecilik hız kazanmıştır.

Aydınlanma Çağı

- Her konuda akla öncelik tanıyan düşünce sisteminin etkisi ile XVII ve XVIII. yüzyıllarda Avrupa'da, bilimde ve felsefede büyük gelişmelerin başladığı döneme Aydınlanma Çağı denir..
- Bu döneme Akıl Çağı da denmektedir çünkü skolastik düşünce yerini özgür ve bilimsel düşünceye bıraktı.
- Deney ve gözleme dayanan bilim dallarında büyük gelişmeler yaşandı. Avrupa'da yaşanan bilim ve teknik alanındaki gelişmelerle Sanayi İnkılabı'nın temeli atıldı.

Kazanım: Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrar.

Fransız İhtilali

- 1789 yılında yaşanan Fransız İhtilali; Yeni Çağ'ın bitmesine, Yakın Çağ'ın başlamasına sebep olan siyasi ve sosyal bir olaydır.
- Fransa XVI. Louis'in (Luis) krallığında monarşi ile yönetiliyordu.
- Kralın yetkileri sınırsızdı çünkü yetkilerini Tanrı'dan aldığını iddia ediyordu. Fransa'da halk soylular, rahipler, burjuvalar ve köylüler olmak üzere sınıflara ayrılıyordu.
- Fransa nüfusunun çoğunluğunu oluşturan köylüler ve işçiler, vergilerle devleti ayakta tutuyorlar fakat kıtlık içinde oldukça zor bir hayat yaşıyorlardı.
- Fransız İhtilali'nin meydana gelmesinde Aydınlanma Çağı'nın da etkisi oldu. Aydınlanma Çağı'nda yetişen filozof ve düşünürler; yasama, yürütme ve yargı güçlerinin ayrılması, eşitlik ve hürriyet ile ilgili kitaplar yazdı.
- Fransa Kralı XVI. Louis, halktan yeni vergiler almak için soylular ve halk temsilcilerini topladı. Halkın vergi vermeyi kabul etmemesi krala karşı bir isyana dönüştü. 1789 yılında İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi yayınlandı.

Fransız İhtilali'nin Sonuçları

Yeniçağ kapanmış ve Yakınçağ açılmıştır.

Mutlak monarşi yıkılmış, cumhuriyet ilan edilmiştir.

Adalet, eşitlik, özgürlük, insan hakları, demokrasi, milli irade ve milliyetçilik gibi düşünceler ortaya çıkmıştır.

Bu düşünceler önce Avrupa'da daha sonra bütün dünyada etkili olmuştur.

Milliyetçilik düşüncesi çok uluslu imparatorluklarda azınlık isyanlarına ve bu devletlerin parçalanmalara neden olmuştur.

Fransız İhtilali'nin Osmanlı'ya Olumlu Etkisi

- Fransız İhtilali ile ortaya çıkan adalet, eşitlik, özgürlük, demokrasi gibi ilkeler Osmanlı Devleti'nde de etkili olmuş, bu da demokratikleşme ıslahatlarının yapılmasını zorunlu kılmıştır.
- Bunlar Tanzimat ve Islahat Fermanları, I. ve II. Meşrutiyet gibi çalışmalardır.

Fransız İhtilali'nin Osmanlı'ya Olumsuz Etkisi

- Fransız İhtilali ile ortaya çıkan özgürlük ve milliyetçilik gibi akımlar Osmanlı Devleti gibi çok uluslu devletlerde isyanlara neden oldu. Çünkü milliyetçilik akımı her milletin kendi devletini kurmasını öngörüyordu.
- Milliyetçilik akımının etkisi ve Avrupalı devletlerin kışkırtmalarıyla özellikle Balkanlarda azınlık isyanları ortaya çıktı. Osmanlı Devleti toprak kayıpları yaşamaya başladı.

Bu konudan soru çıktı mı?

2012-2022 yılları arasında bu konudan toplam **13 SORU** çıkmıştır.

Tekrar ve Etkinlikler

Bu konuyu 2. Ünite 3 numaralı slayttan tekrar edip, slayt sonundaki etkinlikleri çözünüz. Öğretmeniniz Whatsap üzerinden gönderebilir.

Yeni Nesil Soru Çözümü

Bu konunun yeni nesil soruları için ZGA Yayınları Soru Bankası 7-14 sayfalarını çözünüz.

Çıkmış Sorular- Günün Kavramları

Bu konunun çıkmış sorularına ve günün kavramlarına www.akmeseonur.com sitesinden ulaşabilirsiniz.

Osmanlı'da Islahat Hareketleri

- Osmanlı Devleti, XV ve XVI. yüzyıllarda en güçlü dönemini yaşıyordu. Bu dönemde Avrupa; coğrafi keşifler, Rönesans ve Reform gibi gelişmelerle bilim, sanat, ekonomi ve askerî alanda ilerlemeye başladı. Osmanlı Devleti bu gelişmeleri takip edemedi.
- XVII. yüzyıldan itibaren çağın gerisinde kalmamak için yenilikler yapmaya başladı.

Islahat: Kurumları daha iyi duruma getirmek amacıyla düzeltme, iyileştirme ve yenilik yapmaktır.

- Çoğunlukla askerî alanda yapılan bu yenilikleri XVIII ve XIX. yüzyıllarda eğitim, ekonomi, ulaşım, haberleşme ve basın gibi alanlardaki yenilikler takip etti.
- 17. yüzyılda padişahlar ve bazı devlet adamları çareler aramaya başladı. Bu amaçla dönemin aydınları devletin bozulan kurumlarıyla ilgili raporlar hazırladı. Bu raporlar doğrultusunda yenilikler yapılmaya çalışıldı.
- Bu raporların en önemlilerinden bir tanesi **Koçibey Risalesi**'dir.

Lale Devri

Bu dönemde Avrupa'nın üstünlüğü ilk kez kabul edilmiş ve Avrupa örnek alınarak yenilikler yapılmak istenmiştir.

- 1718 Pasarofça Anlaşması ile başlayan, 1730 Patrona Halil İsyanı ile döneme denir.
- Dönemin padişahı III. Ahmet'tir.
- Dönemin sadrazamı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'dır.

Kazanım: Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur.

Lale Devri Yenilikleri

- Sait efendi ve İbrahim Müteferrika tarafından 1727'de yılında Osmanlı Devletinde ilk matbaa açıldı. Matbaada basılan ilk eser Vankulu Lügati'dir.
- Matbaada dini kitapların basımı yasaktır. Sebebi ise dini kitapları elle yazan ve bu yolla geçimini sağlayan hattat sınıfının zor durumda kalmamasıdır.
- Avrupa şehirlerinde ilk kez geçici elçilikler açıldı. Amaç Avrupa'daki gelişmeleri yakından izlemektir.
- İlk elçilik Paris'te açılmıştır. İlk elçi ise Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi'dir.
- Yalova'da kağıt fabrikası kurulmuştur.
- İlk kez çiçek aşısı uygulandı.
- İstanbul'da kumaş fabrikası açıldı.
- İtfaiye teşkilatı oluşturuldu.(Tulumbacılar)
- Çini atölyeleri açıldı.
- Sivil mimari gelişmiştir. Bunun en güzel örneği 3. Ahmet çeşmesidir.
- Lale Devri 1730 yılında çıkan Patrona Halil İsyanı ile sona ermiştir.
- Bu isyanın çıkmasında Lale devrinde yapılan israf etkili olmuştur. Halk bu duruma tepki göstermiştir.
- İsyanın ardından 3.Ahmet tahttan indirildi yerine 1.Mahmut geçti.

Dikkat: Bu dönemde askeri alanda yenilik yapılmamıştır.

III. Selim Dönemi Islahatları

- Planlı programlı ıslahatlar yapmaya çalışmıştır.
 - 3.Selim ıslahatlara başlamadan önce halkın, askerlerin ve ulemanın ileri gelenlerinden devletin zayıflamasının nedenleri ve neler yapılması gerektiği hakkında görüşlerini bildirmelerini istemiştir. Bu dönemde;
- Avrupa'daki **elçilikler SÜREKLİ** hale getirilmiştir.
 - Nizam-ı Cedit** adıyla yeni bir ordu kurmuştur.
 - Bu dönem ıslahatlarının genel adı Nizam-ı Cedit ıslahatlarıdır.
 - Bu ocağın masraflarını karşılamak için **İrad-ı Cedit** adıyla yeni bir hazine oluşturmuştur.
 - Fransızca resmi yabancı dil kabul edilmiştir.

II. Mahmut Dönemi Islahatları

- Sultan II. Mahmut, tımar sisteminin bozulmasından sonra asker ve vergi toplama işini üstlenen ve zamanla bölgelerinde güç kazanan toprak sahibi âyanlarla Senedi İttifak'ı imzalamıştır (1808).
- Bu sözleşme ile Osmanlı tarihinde ilk kez bir padişah yönettiği insanlara vergi ve askerlik konularında tavizler vermiştir. Bu senet padişahın iktidar gücünü kısıtlamıştır.
- Bu dönemde;
 - Yeniçeri Ocağı** kaldırılmıştır.
 - “Asakir-i Mansure-i Muhammediye”** adıyla yeni bir ordu kurulmuştur.
 - Takvim-i Vekayi** adlı Fransızca ve Türkçe olarak resmî bir gazete çıkarılmıştır.
 - Avrupa tarzında yeni okullar açılmıştır.
 - Bu dönemde Avrupa'ya öğrenciler gönderilmiştir.
 - Divan'ı Hümayun kaldırılarak yerine **Nazırlık(Bakanlık)** kurulmuştur.
 - Memurlara pantolon ve fes giyme zorunluluğu getirilmiştir.
 - İlk **nüfus** sayımını yaptırmıştır.
 - Tımar Sistemi** kaldırılmıştır.

Tanzimat Dönemi

- Tarihimizde Tanzimat Fermanı ile başlayıp I. Meşrutiyet'in ilanına kadar süren döneme Tanzimat Dönemi denir.
- Tanzimat Fermanı'na 3 Kasım 1839'da Gülhane Parkı'nda halka okunduğu için Gülhane Hatt-ı Hümayun'u da denir.
- 1839 yılında Tanzimat Fermanı ilan edilmiştir. Bu fermanla yabancı devletlerin ülkenin iç işlerine karışmasını önlemek ve azınlıkların isyanlarını engelleyip devlete bağlılıklarını kuvvetlendirmek amaçlanmıştır.

Kazanım: Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur.

Fermanın İçeriği

- Hiçbir kişi yargılanmadan cezalandırılmayacak, mahkemeler açık olacak ve herkes yasalar önünde eşit olacaktır.
- Tüm halkın can, mal ve namus güvenliği sağlanacaktır.
- Vergiler, herkesin gücüne göre alınacak, devlet tarafından belli yöntemlerle toplanacaktır.
- Askerlik ocak şeklinden vatandaşlık haline getirilecek ve belli esaslara bağlanacaktır.
- Rüşvet kesinlikle önlenecektir.
- Kanun üstünlüğü kabul edilecektir

!!!

Osmanlı Devleti'nde Kanunun Üstünlüğü ilk kez kabul edilmiştir.

Islahat Fermanı

- Azınlıkların isyanlarını önlemek ve Avrupalı Devletlerin iç işlerimize karışmasını engellemek amacıyla hazırlanmıştır.
- Bu ferman ile azınlıklara çeşitli haklar verilmiştir.

19. Yüzyıldaki Diğer Gelişmeler

İletişim ve Haberleşme

- 1840'da İlk Posta Nezareti Kuruldu.
- 1854'da İlk Telgraf Hattı Kuruldu.
- 1870'de Telgraf Müdürlüğü Kuruldu.

İletişim ve Haberleşme

1. 1827 Yılında İngiltere'den İlk Buharlı Gemi Satın Alındı.
2. İlk Vapur İşletmesi Şirket-i Hayriye Kuruldu.
3. Osmanlı'da ilk toplu taşıma 1870'te "Omnibüs" adı verilen büyük faytonlarla yapılmıştır.
4. Osmanlı Devleti'nde ilk demir yolu Kahire-İskenderiye arasındadır.
5. Anadolu'daki ilk demir yolu hattı 1856-1866 yılları arasında tamamlanan İzmir-Aydın arasındaki hattır.

Ekonomi

1. Tanzimat sonrasında Osmanlı Devleti'nde birçok alanda olduğu gibi ekonomik alanda da değişimler yaşanmıştır. Özellikle 1838'de imzalanan Balta Limanı Ticaret Anlaşması ile yabancıların serbestçe ticaret yapması sağlanmıştır.
2. Osmanlı Devleti'nin dış borçlarını ödeyememesi üzerine Duyun-u Umumiye İdaresi (Genel Borçlar) kurulmuştur.
3. Avrupa devletleri ile ekonomik ve mali ilişkilerin geliştirilmesi sürecinde bankacılık gelişmeye başlamıştır. Memleket sandıkları 1883'te aynı amaçlar doğrultusunda Menafi Sandıklarına dönüştürülmüştür.
4. 1888'de Menafi Sandıkları'nın yerine Ziraat Bankası resmen kurulmuş,

Düyunu Umumiye

1. Osmanlı Devleti ilk defa Kırım Savaşı sırasında (1854) İngiltere'den dış borç almıştı. Daha sonra diğer devletlerden de borç almış ancak bu borçları ödeyememişti.
2. Bu nedenle Avrupalı devletler alacaklarına karşılık Düyunu Umumiye (Genel Borçlar) İdaresini kurdular ve Osmanlı Devletinin gelir kaynaklarına el koydular. (1881) Sonuç olarak Osmanlı Devleti 20. yüzyıl başlarında ekonomik olarak iflas etmiş durumdaydı.

Düyunu Umumiye ile Osmanlı ekonomik bağımsızlığını tamamen kaybetmiştir.

Aşağıdaki etkinliği yapınız.

Yaşanan Gelişmeler	İlgili Olduğu Alan ya da Alanlar
İlk Türkçe eser basan matbaasının kurulması	Kültürel
Tulumbacılar Ocağının kurulması	
Takvîm-i Vekâyi gazetesinin çıkarılması	
Posta ve Telgraf Nezaretinin kurulması	
Demir yolu yapımına başlanması	
Şirket-i Hayriyenin kurulması	
Osmanlı Bankasının kurulması	

Bu konudan soru çıktı mı?

2012-2022 yılları arasında bu konudan toplam **11 SORU** çıkmıştır.

Tekrar ve Etkinlikler

Bu konuyu 2. Ünite 4 numaralı slayttan tekrar edip, slayt sonundaki etkinlikleri çözünüz. Öğretmeniniz Whatsap üzerinden gönderebilir.

Yeni Nesil Soru Çözümü

Bu konunun yeni nesil soruları için ZGA Yayınları Soru Bankası 7-14 sayfalarını çözünüz.

Çıkmış Sorular- Günün Kavramları

Bu konunun çıkmış sorularına ve günün kavramlarına www.akmeseonur.com sitesinden ulaşabilirsiniz.

SEYYAHLARIN GÖZÜYLE OSMANLI

- Kurulduktan sonra kısa sürede geniş topraklara ve güçlü bir devlet yapısına sahip olan Osmanlı Devleti, yaklaşık 600 yıl üç kıtada hüküm sürmüştür.
- Osmanlı Devleti, hüküm sürdüğü topraklarda yaşayan toplumların kültürlerine saygı gösterirken atalarından miras aldığı Türk kültürünü de yaşatmıştır

Seyyah:

Gezmek, tanımak, görmek, dinlenmek amacıyla geziye çıkan kimsedir.

Seyahatname:

Bir yazarın gezip gördüğü yerlerden edindiği bilgi ve izlenimlerini anlattığı eserdir.

- Köklü bir geçmişe sahip Osmanlı kültürü, birçok yerli ve yabancı seyyahın ilgisini çekmiş ve seyyahlar seyahatnamelerinde bu konuya geniş yer vermişlerdir.

SEYYAHLARIN GÖZÜYLE
OSMANLI

Seyyahlar eserlerinde Türklerin şu özelliklerinden sıklıkla bahsetmişlerdir;

Konukseverlikleri

Yemekler, İkramlar

Bayramlar, Gelenekler

Temizliğe Verdikleri Önem

Dürüstlükleri

Hayvanseverlikleri

Çevre Karşı Duyarlılıkları

Spor, Aile ve Mimari Özellikleri

Osmanlı'da Kültür ve Sanat

- Kahve Kültürü: Genellikle bir bardak su ve Türk lokumuyla ikram edilen Türk kahvesi seyahatnamelerde de kendisine yer bulmuştur.
- Zimem Defteri: Zimem defteri, borçlunun ismini ve ne kadar borcu olduğunu gösteren, günümüzdeki veresiye defteridir.
- Hat Sanatı: Hat güzel yazı yazma ve süsleme sanatıdır. Bu işi yapanlara da hattat denir.
- Ebru Sanatı: Ebru kıvamlı suyun üzerine gül dalı ve at kılından mamul fırçalar yardımıyla sığır ödü ilave edilerek ayarlanmış, suda erimez boyaların yüzeye serpilip kâğıda alınmasıyla oluşan kâğıt süsleme sanatıdır.
- Çinicilik: Çini, toprağın pişirildikten sonra şekil verilip tabak, vazo ve sürahi gibi eşyalar üretilmesine dayalı bir el sanatıdır.
- Minyatür: Çok ince işlenmiş ve küçük boyutlu resimlere ve bu tür resim sanatına verilen addır.

Bu konudan soru çıktı mı?

2012-2022 yılları arasında bu konudan toplam 4 SORU çıkmıştır.

Tekrar ve Etkinlikler

Bu konuyu 2. Ünite 5 numaralı slayttan tekrar edip, slayt sonundaki etkinlikleri çözünüz. Öğretmeniniz Whatsap üzerinden gönderebilir.

Yeni Nesil Soru Çözümü

Bu konunun yeni nesil soruları için ZGA Yayınları Soru Bankası 7-14 sayfalarını çözünüz.

Çıkmış Sorular- Günün Kavramları

Bu konunun çıkmış sorularına ve günün kavramlarına www.akmeseonur.com sitesinden ulaşabilirsiniz.